

ΚΗΦΙΣΙΑΣ 215

Νέο παραγωγικό μοντέλο

γράφει

ο **ΝΙΚΟΣ ΒΕΤΤΑΣ***

*Γενικός διευθυντής του ΙΟΒΕ, καθηγητής στο Οικονομικό Πανεπιστήμιο Αθηνών

Ανάπτυξη με ή χωρίς αλληλαγές;

Εφόσον η οικονομία μας πηγαίνει καλά, υπάρχει λόγος να γίνουν σε αυτή δομικές αλλαγές και, πολύ περισσότερο, υπάρχει ανάγκη για μια συστηματική αλλαγή παραγωγικού υποδείγματος. Αναφορά σε διάφορες μεταρρυθμιστικές παρεμβάσεις γίνεται στις προγραμματικές δηλώσεις της κυβέρνησης, αλλά και σε αναλύσεις από ευρωπαϊκούς και διεθνείς οργανισμούς. Ακόμη και εκθέσεις των οίκων αξιολόγησης αναφέρουν πως, για την ανάκτηση της επενδυτικής βαθμίδας κατά την εκτίμηση των προοπτικών του δημόσιου χρέους μας, δεν αρκεί η βραχυπρόθεσμη δημοσιονομική ισορροπία, αλλά είναι σημαντική και η ενδυνάμωση της παραγωγικής ικανότητας της οικονομίας μεσοπρόθεσμα. Μήπως, όμως, φτάνει απλώς να ενισχυθεί η σημερινή τάση;

Η ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ είναι σήμερα σε θετική τροχιά. Ο ρυθμός μεγέθυνσής της το τελευταίο διάστημα είναι υψηλότερος από τον αντίστοιχο ευρωπαϊκό μέσο όρο και συνολικά η δυναμική ανάκαμψής της μετά την πανδημία καταγράφηκε ισχυρότερη από πολλές άλλες χώρες. Αυτή η εξέλιξη έχει συνοδευτεί από μείωση της ανεργίας και, μάλιστα, σε πολλές ειδικότητες υπάρχει πλέον έλλειψη εργαζομένων. Ταυτόχρονα, υπάρχει αύξηση των εισοδημάτων, αν και αυτή δεν είναι γενική και απειλείται από τον υψηλό πληθωρισμό. Η σταδιακή αύξηση της αξίας της ακίνητης περιουσίας, που είναι μεγάλο μέρος της συνολικής αποταμίευσης του μέσου ελληνικού νοικοκυριού, και πιο πρόσφατα η θετική πορεία μετοχών και ομολόγων είναι σημαντικά ουσιαστικά αυτής της θετικής τροχιάς.

ΟΥΣΙΑΣΤΙΚΑ, η οικονομία κινείται με τριπλή ώθηση. Την ανάκαμψη μετά την πανδημία, που στηρίχθηκε από την εντυπωσιακή επιστροφή του τουρισμού και την υψηλή επίδοση της κατανάλωσης. Την πιο μεσοπρόθεσμη ανάκαμψη μετά τη δεκαετή κρίση και τα προγράμματα προσαρμογής, καθώς

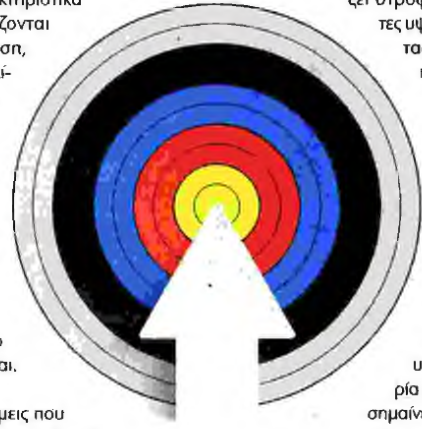
η άρση της αβεβαιότητας και η σταθεροποίηση των προσδοκιών υποβοήθησαν την αύξηση των επενδύσεων και γενικότερα της εγχώριας οικονομικής δραστηριότητας. Ταυτόχρονα, η οικονομική πολιτική έχει πρόσφατα υποβοηθήσει με φορολογικές και ρυθμιστικές παρεμβάσεις που τόνωσαν την παραγωγή, ενώ και η στάση των ευρωπαϊκών θεσμών, με το Ταμείο Ανάκαμψης και ευρύτερα, συνεισέφερε θετικά.

ΟΜΩΣ, παρά τη γενικά θετική πορεία, το επίπεδο των εισοδημάτων στη χώρα δεν είναι ακόμη ικανοποιητικά υψηλό. Ταυτόχρονα, κρίσιμα ποιοτικά χαρακτηριστικά της μεγέθυνσης χρειάζονται συνεχή παρακολούθηση, εφόσον το ζητούμενο είναι να υπάρχει ισχυρή ανάπτυξη μεσοπρόθεσμα. Με αυτήν την έννοια, αν ο τρέχων ρυθμός μεγέθυνσης καταγράφει το επίπεδο παραγωγής και εισοδημάτων, δηλαδή το «πόσο» παράγεται στη χώρα, έχει πολύ μεγάλη σημασία και το «τι» και «πώς» παράγεται.

ΠΟΛΛΕΣ από τις δυνάμεις που στηρίζουν τη σημερινή ισχυρή ανάκαμψη, φυσιολογικά, θα εξασθενήσουν, καθώς η ανεργία μειώνεται, όπως και το επενδυτικό κενό, άρα για περαιτέρω μεγέθυνση θα είναι αναγκαίες η άνοδος της παραγωγικότητας και η προσέλκυση νέων πόρων. Επίσης, εξωτερικές αναταράξεις που θα δοκιμάσουν την ευστάθεια της οικονομίας μας κάθε άλλο παρά μπορούν να αποκλείονται το επόμενο διάστημα και, συνεπώς, είναι κρίσιμο η δική μας οικονομία να είναι συ-

γκρητικά όσο πιο ανθεκτική στο διεθνές πλαίσιο. Επιπλέον, η ανταγωνιστικότητα είναι συγκριτική έννοια και, αν η χώρα μας θέλει να βελτιώσει το επίπεδο των εξαγωγών της, δεν πρέπει απλώς να τρέξει, αλλά να τρέξει πιο γρήγορα από άλλες οικονομίες. Συνολικά, γίνεται κρίσιμη η προοπτική της αναβάθμισης της οικονομίας μέσω μεταρρυθμίσεων που θα τη θέσουν σε υψηλότερη τροχιά από τη σημερινή.

ΓΙΑ ΝΑ ΥΠΑΡΞΕΙ συνεχιζόμενη και βιώσιμη άνοδος των εισοδημάτων, και ιδίως αυτών από εργασία, είναι απαραίτητο να υπάρξει στροφή σε δραστηριότητες υψηλής παραγωγικότητας, που θα παράγουν προϊόντα και υπηρεσίες με υψηλή διεθνή ανταγωνιστικότητα. Μόνο με συστηματική αύξηση εξαγωγών με τέτοια χαρακτηριστικά, κάτι που προϋποθέτει και συνεχιζόμενες καινοτόμες επενδύσεις, θα μπορεί να υπάρξει υψηλή ευημερία τα επόμενα χρόνια. Τι σημαίνει αυτό πρακτικά; Η οικονομική πολιτική θα πρέπει, με τις φορολογικές, ασφαλιστικές και ρυθμιστικές της πτυχές, συστηματικά να υποστηρίζει κατά προτεραιότητα την επίσημη εργασία και ιδίως τη μισθωτή. Και οι αλλαγές στο κράτος, στις υποδομές και στις βασικές υπηρεσίες όπως η Δικαιοσύνη και η εκπαίδευση, πρέπει να υποστηρίζουν την επιχειρηματικότητα, ιδίως στους καινοτόμους και εξωστρεφείς τομείς.

Για να υπάρξει συνεχιζόμενη και βιώσιμη άνοδος των εισοδημάτων, και ιδίως αυτών από εργασία, είναι απαραίτητο να υπάρξει στροφή σε δραστηριότητες υψηλής παραγωγικότητας, που θα παράγουν προϊόντα και υπηρεσίες με υψηλή διεθνή ανταγωνιστικότητα